

Стратегија Викимедије Србије 2021 — 2023.

О Викимедији Србије

Викимедија Србије (ВМРС) је невладино, непрофитно и нестраначко удружење, које има за циљ развој слободног знања. Сврха Удружења је проналажење одговора на питање како знање може постати сасвим слободно и доступно свим људским бићима. Као таква, Викимедија Србије је званични национални огранак у Викимедијином покрету и основана је као пети огранак по реду, у децембру 2005. године.

У време писања овог документа, Викимедија Србије има 239 чланова и чланица, шесточлани Управни одбор и четворо запослених, који раде у канцеларији у Београду. Стратегија се односи на период од 1. јануара 2021. до 31. децембра 2023. године и има средњорочне циљеве. За потребе израде стратегије, формирана је радна група чији је основни задатак реализација процеса креирања стратегије, обезбеђивање транспарентности истог и осигуравање већег учешћа заједнице у процесу. Како би спровођење стратегије било осигурано кроз пројекте, пројекти ће се евалуирати почетком сваке календарске године.

Визија

Системи вредности и начин гледања на свет доводе до спознаје сврхе тј. друштвеног смисла постојања, визије тј. слике жељеног стања у будућности и мисије тј. задатка који организација треба да оствари на том путу. Визија Викимедије Србије је усклађена са визијом Викимедијиног покрета коме организација припада:

Замислите свет у коме свака особа на планети има слободан приступ целокупном људском знању.

Мисија

Мисија Викимедије Србије је да мотивише и ангажује људе да раде на прикупљању и развоју образовних садржаја под слободном лиценцом или у јавном домену, и да раде на ширењу и промоцији слободног знања.

Сврха удружења је бављење следећим активностима:

- да води систем за стварање, сакупљање и умножавање слободног садржаја у дигиталним и другим формама, а и располаже средствима намењеним остварењу те сврхе, с тим што је фокусирано на неколико међународних Викимедијиних пројеката
- да прикупља, објављује и умножава информације и одржава односе с јавношћу поводом слободног садржаја
- да учествује у налажењу решења научних, друштвених, културних и правних проблема, који евентуално постоје, а у вези су са слободним садржајем на националном и међународном нивоу

- да прикупља и обрађује научну и стручну литературу у области информационих технологија, информационог друштва, слободног садржаја, лексикографије, енциклопедистике, новинарства, као и у другим областима које су обухваћене Викимедијиним међународним пројектима
- да организује, самостално или у сарадњи с другим организацијама, стручне скупове, саветовања, семинаре и друге облике образовања о слободном знању
- да објављује бесплатне публикације о слободном знању
- да сарађује с универзитетима, стручним удружењима и другим организацијама из земље и иностранства које се баве слободним знањем.

Задужбина Викимедија и Викимедијин покрет

Задужбина Викимедија је невладина и непрофитна организација која има правну одговорност за Викимедијине пројекте као што су Википедија, Викимедијина остава, Викиречник, Викизворник, Викиврсте, Викивести, Викикњиге, Викицитати. Задужбина, са седиштем у Сан Франциску, власник је брэнда и логотипа, као и домена и сервера на којима се пројекти налазе.

Везе између Задужбине Викимедија и Викимедије Србије су следеће:

- правна веза - Задужбина Викимедија и Викимедија Србије имају потписан уговор о конституисању односа између ове две организације
- финансијска веза - Викимедија Србије се већински финансира средствима Задужбине Викимедије
- оперативна веза - размена знања и искуства између ове две организације, као и практична сарадња у оквиру пројеката

Викимедијин покрет је волонтерски покрет у коме учествују бројни огранци, тематске организације, корисничке групе и други ентитети. Викимедија Србије је огранак који учествује у међународним пројектима, конференцијама и организује исте, преносећи тако знања и искуства из локалне средине.

Евалуација стратегије Викимедије Србије 2018 — 2020.

Викимедија Србије тренутно спроводи [стратегију](#) дефинисану за период јануар 2018 - децембар 2020. Стратешки фокус усмерен је на следеће три области: Википедија у образовању, Слободан садржај и Повећање волонтерских капацитета. У овом документу представљена је евалуација тренутне стратегије Викимедије Србије од стране радне групе, као и од стране учесника анкете која је спроведена у циљу укључивања заједнице у процес израде стратегије. Детаљна евалуација је доступна у [ОВОМ ДОКУМЕНТУ](#).

Шта је добро и са чим треба наставити?	Шта је лоше, шта треба избацити и шта можемо боље?
Приступ	Приступ
Онлајн обуке, иновације, јачање брэнда и видљивости, одозго на доле приступ	Избегавати једнократни приступ ГЛАМ институцијама, већ осмислити стратегију сарадње и кораке у оквиру ње; наставити комуникацију и након завршеног пројекта/сарадње; повећати децентрализацију активности у смислу јачања заједнице, а не само појединаца у различитим градовима Србије; размислити о новим приступима у оквиру обука и радионица; изоставити делове из старе стратегије које су се доказали као непотребни или неизводљиви - комуникација заједнице са ГЛАМ институцијама
Волонтери	Волонтери
Радити на задржавању вођа, учесника пројеката и нових уредника на Википедији, повећање волонтерских капацитета, додела грантова за реализацију пројеката, добра сарадња и комуникација са заједницом Википедије на српском	Осмислити проактивнији начин привлачења нових и мотивисања постојећих волонтера (ширење мреже волонтера); повећање број Вики амбасадора; повећати ниво задржавања уредника на Викимедијиним пројектима
Партнери	Партнери
Ширење мреже партнера (нарочито кроз Образовни и ГЛАМ програм)	Смањити фокус на средње школе у оквиру Образовног програма; редефинисати циљеве за акредитован семинар и смањити активности ради повећања тражње; повећати самосталност код партнера у циљу повећања одрживости и даље реализације пројеката; успостављати више сарадњи са институцијама које се баве неформалним образовањем; упознатост партнера са ЦЦ лиценцама
Одрживост	Индикатори
Одрживост пројеката и мреже волонтера - стварамо мрежу тачака које ће временом постајати све самосталније и мање зависне од нас	Размислити о бољем дефинисању индикатора перформанси, при чему треба укључити квалитативне
Садржај	Промоција
Давање предности квалитету садржаја пре него квантитету и рад на повећању квалитета, ширење слободног садржаја	Боља промоција прикупљеног слободног садржаја, коришћење других Вики пројеката

*Званична просечна плата у Србији износи ~500 евра, те се становништво теже одлучује за донације.

**<http://www.seecult.org/vest/procentualno-ios-manje-za-kulturu-u-2020> - Ово у неким ситуацијама спречава институције да сарађују, јер приход добијају од изнајмљивања материјала које имају или од улазница за које сматрају да би се смањиле уколико би материјал био доступан онлајн.

***<http://ravnopravnost.gov.rs/wp-content/uploads/2020/05/Poverenik-skraceni-redovni-godisnji-izvestaj-2019-za-sajt.pdf> - Највише притужби поднето је због дискриминације на основу инвалидитета, затим на основу пола, здравственог стања, док је на основу старосног доба и чланства у политичким, синдикалним и другим организацијама поднет исти број притужби. Примера ради, од укупно 22339 студената у школској 2018/19. из области информационих технологија, само 6383 су жене (<https://publikacije.stat.gov.rs/G2019/Pdf/G20196011.pdf>).

****Ово је нарочито присутно у јавном сектору где се управо налазе наши партнери (образовне институције и институције културе). У том смислу увек постоји ризик да је дигитална писменост мала, да запослени имају страх од увођења неког новог облика сарадње.

Циљеви

Истраживањем у које је [укључена заједница](#) дошло се до следећих циљева:

Обједињени циљеви	Објашњење
Квалитетно умрежавање са различитим врстама институција и организација у циљу креирања слободног садржаја и коришћења заједничких ресурса	<ul style="list-style-type: none"> - Сарадња са институцијама културе, - Сарадња са образовним институцијама, - Сарадња са организацијама из региона и сродним језичким верзијама Википедија, - Умрежавања са партнерима и покушај стицања веће самосталности од Задужбине, - Успоставити одрживе ГЛАМ сарадње које не зависе од једне особе (Train the trainer програм у оквиру ГЛАМ-а на пример) и које ће поставити основе за већи број стажирања, - Фокусирати се на квалитет сарадњи пре него на квантитет (мањи број образовних институција са којим би била успостављена одржива сарадња) - Већа повезаност са НВО сектором у Србији - Тежити препознатљивости у погледу партнерстава (почев од медија, преко визуелног идентитета, до осећаја поузданог партнера)
Смањење јаза између Википедијанаца и Викимедијанаца и тежња ка бољој комуникацији и међусобној подршци	<ul style="list-style-type: none"> - Квалитетнија сарадња између уредника на Википедији и Викимедије Србије, - Смањити јаз између Википедијанаца и Викимедијанаца - Остварити јачу сарадњу са организаторима акција на Википедији како би се привукао већи број корисника - Мотивисање искуснијих уредника да постану ментори новајлијама
Ширење мреже волонтера у оквиру које би се радило и на децентрализацији	<ul style="list-style-type: none"> - Ширити мрежу волонтера, - Подршка волонтерима, - Децентрализација активности и окупљања - Децентрализација, али у смислу одржавања догађаја у другим градовима - Јачање волонтерских капацитета - Тежити ка задржавању уредника који већ уређују и оних који су новајлије - Повећати инклузивност (обезбедити бесплатну и доступну едукацију уредницима из маргинализованих група)
Умножавање слободног садржаја са фокусом на квалитет истог	<ul style="list-style-type: none"> - Умножавање слободног садржаја, - Прикупљање слободног садржаја, - Повећање квалитета садржаја и рад на већој доступности садржаја - Укључити друге пројекте у образовни програм (Викикњиге, Викицитати, Викиречник...) - Квалитет садржаја (осмислити начине за повећање квалитета) - Стварање садржаја кроз пројекте разноликости
Промоција слободног знања и Викимедијиног покрета и пројеката	<ul style="list-style-type: none"> - Присутна у образовању и културним организацијама као подршка друштву и са циљем вишег нивоа образовања, - Стварање и промоција слободног знања, - Промоција Википедије и Викимедије, - Верификација Википедије на српском језику као поузданог извора информација - Викимедија је главни назив брэнда

Усклађивање стратегије са стратегијом покрета

Препоруке за спровођење стратегије Викимедијиног покрета из 2018. године су [званично објављене](#). Препоруке су резултат готово двогодишњег интензивног ангажовања девет радних група и део су међународног процеса развијања Викимедијине стратегије „Викимедија 2030”. У препорукама су конкретизовани савети у спровођењу стратешких мера, које ће применити или активно примењује и Викимедија Србије.

Викимедија Србије кроз пројекте и активности већ примењује наведене препоруке. Оно у чему би се могла направити побољшања су увођење новина у слободном знању (истражити и проширити распон пројеката и формата садржаја). Организација већ ради на увођењу иновација у циљу боље доступности знања и вештина, с тим што ће се томе посебан акценат дати у будућности.

Стратешка усмерења

На основу евалуације стратегије Викимедије Србије 2018 — 2020, СВОТ и ПЕСТ анализа, дефинисани су фокуси који ће бити главна усмерења Викимедије Србије у периоду 2021 — 2023. и они су:

- **Прикупљање слободног садржаја** које има за циљ умножавање слободног материјала различитих формата кроз разнолике активности и пројекте организације. У оквиру овог усмерења, организација ће имати неколико стратешких линија, међу којима су јачање Викимедијиних пројеката у образовном систему, у академској заједници и у институцијама културе, са нагласком да ће алати и садржај бити још више доступни и приступачни. Такође је ту и разноликост у погледу уредника и садржаја, која ће се прожимати кроз бројне активности.
- **Сарадња и умрежавање са другим организацијама и институцијама** за коју верујемо да је неопходна у циљу развоја организације и искоришћавања заједничких циљева и ресурса зарад досезања до што већег броја људи и остваривања добрих резултата.
- **Подршка заједници** представља широк спектар активности које се реализују у циљу пружања потпоре члановима и чланицама заједнице. Овај фокус има намеру да омогући ширење мреже волонтера, смањење јаза Википедијанаца и Викимедијанаца, као и да умрежи заједницу у циљу остваривања заједничких циљева.

Усвајање стратегије

Овај документ усвојен је на састанку Управног одбора Викимедије Србије, који је одржан 23.09.2020.

